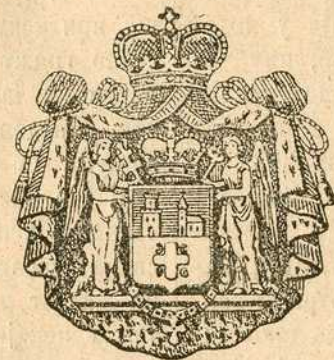

СРПСКИ СИОН

Год. X:

Број 26.

НЕДЕЉНИ ЛИСТ ЗА ЦРКВЕНО-ПРОСВЕТНЕ И АВТОНОМНЕ ПОТРЕБЕ СРПСКЕ ПРАВОСЛАВНЕ МИТРОПОЛИЈЕ КАРЛОВАЧКЕ.

СА БЛАГОСЛОВОМ СВЕТОГ СИНОДА.

ВЛАСНИК:

УРЕДНИК:

Њ. Светост Српски Патријарх Георгије.

Протопрезвитер Јован Јеремић.

У Ср. Карловцима у недељу 25. јуна 1900.

О узроцима ширењу назаренства и о средствима против истога.

писме Симеон Аранички свештеник.

(Наставак)

То су управо најглавнији узроци, који леже баш у нашем народно-црквеном животу, са којих тако јако хвата корена у народу нашем секта назаренска, са којих се та зараза тако успешно, а за доста кратко време, угнездила у мало не свима крајевима народа нашег.

Из тих узрока видесмо какве изађоше последице у животу народа нашег — опадање побожности, слабљење верског осећаја а овоме последица опадање хришћанског морала. Народ наш изишав из школе без довољног познавања своје вере, почео је све већма према вери својој хладнети, те цркву своју, у којој је такође слабо поуке било, све ређе и слабије похађати а све дубље морално падати.

Из народа без довољне религиозно моралне поуке у цркви и школи, а у чијој се средини почело виђати све више лажи, преваре, лукавства, свађе, парничења, пијанчења — које је почело нарочито у новије доба пратити и наше неке црквене обреде, крштење, венчање, по-

гребе и томе слично — раскалашности, раскоши и других већих погрешака и порока, морао је једном истаћи се, искочити ма по неки незадовољан елемент, да подигне глас свој против таког религиозно моралног поретка у црквено-народном животу нашем.

Земљиште је дакле било згодно удешено и спремно, али на жалост не за свето православље, него за мисијонара назаренског, који се баш у то доба почеше и чешће виђати у крајевима нашим.

Прелази су били сада на реду; све већма беху учестали, јер је бивало и све више побуда. Ми би их могли за сада поделити у три категорије.

1.) Прелази из чисто религиозно-моралне побуде. 2.) Прелази из честољубља, и 3.) Прелази из користољубља — материјалних интереса, а могу бити и комбиновани.

1.) Прелаз из чисто религиозно-моралне побуде јест последица сопственог размишљања о потреби већег познавања своје вере као и осећања своје грешности, до чега човек долази или непосредно или утицајем са стране, што је у овом случају готово сасвим споредна ствар.

Иако ове побуде прелази онај, који искрено тежи, да што боље вољу Божју позна те да Богу, испуњавањем исте, што већма угоди, а души својој спасења прибави. Ова се жеља може да појави у срцу сваког па и најчеститијег православног Хришћанина, који у недостатку довољног познања своје вере, нит као редован и недељни ђак још мање као одрасли младић није имао прилике у школи а као зрео човек у цркви — ако је још и похађао — да чује између осталог нарочито о важности свете исповести — тајне покајања и светога причешћа а камо ли о чему другом. При таквом стању ствари, у чему он да потражи верске утехе својој души, које је можда тако жељан и жедан но не може да до ње дође?!

Но у том часу, а при таквом његовом душевном расположењу, ево му мисијонара назаренског, од којих се сваки одликује неуморном пропагандом, необичном и беспримерном ревношћу, шта више насртљивошћу, који ће га и дан и ноћ салетати и облетати и то све по претходно смишљеном плану, претходно познавши прилике његове, па ако је могуће и душевне особине, само да га одврати од „смртоносног“ положаја и на прави пут „обрати“, упозоравајући га при том на велике пороке у народу, с *ким* у заједници црквеној и народној дане проводи, с друге стране на привлачне стране своје вере.

Бацив поглед на своју околину, на наш религијозно-наравствени живот а онда на следбенике секте назаренске, при онаком јадном познавању своје вере, дивећи се мудрости и знању свога „учитеља“, зар је лако нашем човеку одупрети се савету његовом и зар ће му тешко бити, да на непрестани а љубазни позив отиде до скупштине назаренске, у којој ће га већ и онај примеран ред, тишина и необична предусретљивост, што се све на жалост у нашој цркви све ређе и ређе виђа, можда већ у напред и нехотице освојити и задобити.

Дакле и честитији православни хришћанин, без недовољног познавања своје вере, гледајући живот пун сваковрсног порока, увидев и сам а и упозорен на слабе и рђаве стране нашег живота, лако ће изневерити дотадању мајку своју свету цркву православну већ и за то, што ће му мисијонар назаренски из дана у дан пунити тиме главу, *да се он не*

може спасти у оној верској заједници, у којој се сваким даном, поред слабе вере без икаква истинита кајања, толико греха и саблазни почињу.

А шта тек да се каже за оног, чију душу притискује терет какав, који осећа непрестано грижу савести са каквог недела у јавности ил тајности учињеног? Зар је чудо ако тај, у недовољном познању светиње своје, не знајући да може души својој утехе наћи у својој цркви преко свете тајне покајања у истинитој исповести, — јер се иста мање више свуда сасвим непотпуно, површно а негде на жалост и никако не свршује — као истинит покајник напустив погрешку своју, манув се дотадањег свога порока, није потражио и нашао прибежиште у крилу своје свете цркве православне него у скупштини назаренској.

Само се тако даде и растумачити, да злочинац окајав грехе своје у тамници, одлази из ње управо у скупштину назаренску, као и иначе ноторни грешници и заблудели синови да траже себи утехе у секти назаренској. Уз то још и рок застарелост кривице не познају наше автономне уредбе, па се тога држи и наш народ, који као да верује, да у овом свету не може бити истинитих покајника, које Бог све к себи прима, само кад и ако му се искрено обрете. Између осталог и том појавом даде се растумачити, што већина ноторних грешника и пропалих синова, тргнувши се у свом неваљалству, те изишавши на стазу праву, не остају у крилу своје матере цркве већ се предају назаренској заблуди, имајући при том нарочито и то на уму, *да их тамо неће више пратити злурадо сећање на прошле дане, злонамерно пецање, исмевање и подругљиво изазивање.*

Ето ко све из религијозно-моралне побуде одлази у скупштину назаренску.

2. *Прелази из честољубља, личне суете ил узређеног поноса* догађају се већином код писменијих ратара и занатлија, чије особине у напред сазнавши препредени мисијонар назаренски, уме све то на своју руку да употреби. Пригривено а при том свестрано пратећи рад и живот своје жртве, коју тишти јад и потајни гнев — за што је можда већ и мисионар назаренски сазнао — што не може да добије ни стола у цркви, ни место цр-

квењака, црквеног појца, татора, скупштинара, одборника ил председника, а знајући за његову писменост, ево га са Вуковим преводом светог писма, меће му у руку, диви се његовом течноом и разговетном читању, ласкајући му, да би могао, док није у стању да у својој цркви ништа постигне, у скупштини и у друштву њиховом доћи до те висине, да свима њима и само свето писмо тумачи.

А зар то мало ласка сујети појединца, па још увређеног и огорченог лица? Зар то мало годи самољубљу са наведених разлога увређеном члану православне цркве Христове? Само мало више заузимљивости од стране препреденог назарена уз познати и смишљени план, у чему се, како рекосмо већ, никад не оскудева, и жртва је готова, а број синова светог православља за један се и опет смањило.

Рад је тај увек скривен и потајан по примеру душевног разбојника. Вреба се свака могућа прилика само, да се жртва из вида не изгуби. Да би се чим пре постигао успех, не треба ни на то заборавити, да се мисионар назаренски служи још и застрашивањем, да већ сутра дан може бити касно и све изгубљено, те се за то ваља пожурити, иначе се може доцкан стићи на деобу царства небеског. Да ће ово бити од превеликог значаја за решење и одлуку дотичнога о што скорим прелазу у назаренство, излишно је и спомињати. Помисао, да би у тај час дотични отићи могао к свом свештенику, да од њега савета и обавештаја потражи, готово да је искључена. Истина да би му тај савет и сувише био потребан, јер поред све његове писмености, у њега нема довољног, но само површног познања своје вере, но од тог корака задржава га с једне стране његова лична сујета и понос што неће да зависи од свештеника, још више пак мисионар назаренски, који се још у почетку и за времена постарао, да у срце жртве своје баца семе горке мржње и неповерења шта више одвратност према том „књижевнику“ и „фарисеју“ — негдашњем његовом душепопечитељу и свештенику.

Мисионар назаренски уз то никако не заборавља да се користи и Харфом Сионском, као и оним разумљивим и простим назаренским молитвама у скупштини, та ово су му тако згодна средства, којима настојава да још више оследи и омили својој жртви заблуду

назаренску. Све то пак годи истој и све већма потхрањује у њој личну сујету при помисли, да може, за не дуго време, у скупштини сести и на оно место, са којег се и свето писмо тумачи, те на крају крајева одводи мисионар, жртву своју као у неком тријумфу, са пуно славе и поноса први пут у „скупштину“ назаренску. Каква срећа за мисионара, да му на њој већ сви завидети морају!!

Ето из какве побуде обично писменији ратар ил занатлија напушта своје дично свето православље и баца се у наручја заблуди назаренској. Те сада нам преостаје да још разгледамо:

3. *Прелазе из користољубља*, које кад и кад може да прати и религијозно-морална побуда, но има их доста и из чисто себичних рачуна и материјалних интереса. Јер сама социјална односно материјална страна назаренског учења, има у себи врло много за наш свет привлачне снаге — особито с обзиром на све лошије материјалне прилике нашег народа, на све веће трошкове и излишне издатке у животу нашем — да отпада од свете вере своје и тражи олакшице у прелазу у назаренство.

Да је такав начин живота уз прекомерно трошење и лудо арчење нашем народу дозлогрдио, то се може већ на сваком кораку чути; да такав живот добру не води, то већ види и старо и младо. Али зато је врло редак онај и готово да га нема, који би имао толико моралне снаге, да удари другим бољим путем и да се свега тога отресе.

Које већ нису дозлогрдили они силни трошкови почев од рођења и крштења нашег детета, па оно пијанчење и расипање при просидби, даривању, испиту сватовима, деверским, кумовским ручковима, погачарима, при свечарству, погребу, даћи, разноврсним парастосима, задушницама, храмовним славама, дакле и при самим црквеним обредима у дому, уз цркву и на гробљу?! Ко сме и може одобрити оно бездушно расипање у зноју заслужене крајцаре на сјајно одело свилу и калифу, на дукате и сребрна дугмета за мушко и женско, на оно бекријање у недељне и празничне дане, на распре, зађевице, парнице те силне адвокатске и судске деобне трошкове и томе слично.

Докле се код нас увуче неслога и раздор

и у најближу родбину, док деобом и цепањем безумним и нај јаче наше породичне задруге осиромашиле и орониле, дотле се у назарена сложише и окупише туђи људи, да у заједници земљу обрађују, купују ливаде за заједнички сенокос, држе бостан у заједници, купују суваче, ветрењаче, воденице па већ и парне млинове, разноврсне земаљске производе јабуке, шљиве за пециво ракије, гоје свиње и стоку и томе слично, само да се што боље материјално оснаже.

Док се код нас брат са братом крви и парници, син устаје на оца, у назарена се склапају друштва, из самих туђих људи па и иноплеменика, за заједнички и братски рад с примерном предусретљивошћу, необичном искреношћу и поверењем.

Код нас се не може од „срамоте“ и због „света“ а да се при даћи, сватовима и на раскошно одело огромни и неизмерни трошкови не чине а на против код назарена видимо у свему мудру штедњу, умерен живот, узајамну предусретљивост и међусобно потпомагање; дакле од чега се наши стиде, тиме се баш тако рећи назарени поносе.

Отуда се и може разумети, да је многога баш та социјална страна назаренског учења — живот назаренски, који је у многим пречишћен од сваковрских порока, који се сваким даном у нашем народу на жалост виђају, а стоје у вези са многим трошковима — одвела у скупштину назаренску.

Ако се многом у први мах и не свиди оно притворство и лицемерство, фарисејско пренемагање и узлисање, ипак ће се за љубав оне материјалне стране назаренског учења на све то сам хтети привикнути.

Гледајући с једне стране опалу побожност и неморал у народу, виђајући на сваком кораку живот пун порока и ружних а скуких обичаја, као и материјално пропадање са неупутног живота и лудог расипања, што прати многе црквене обреде, а с друге стране назаренску фанатичку ревност према вери, редовни од свих полазак „скупштине“, уз то живот пун морала, мирољубивости и узајамне љубави, зар тога ради неће у очима многога пасти цена свете наше вере православне, а на рачун подизања угледа заблуди назаренској!?

При таком стању ствари лако се може онда у срцу многога укоренити уверење, да

се само у назаренству истинито Бога моли и служи, кад се тамо види више вере и више морала, те да је и та вера и самом Богу милија, у колико се тамо види и више материјалног напредка што за проста човека уз то још и сиромашна и сувише много значи.

Неуморни мисионар назаренски знаће се и овде врло добро наћи; знаће све то употребити у прилог своје ствари; баћиће се свом вољом и преданошћу на своју жртву, тим вољније, ако му се случајно још потужила на горак данашњи живот, како су тешка времена наступила.

Познатом препреденошћу и лукавством својим нашавши Ахилуу пету у своје жртве, датиће се на посао фанатичком ревношћу, окомиће се на њу неуморним трудом, да дело своје крунише успехом.

А у овом случају баш као да ће најмање тешкоће и сметње имати, кад му том на жалост сва наша јавна идеја иде на руку, кад му иде у прилог у свему жалосно стање нашег црквено-народног живота у религиозно-моралном и у материјалном погледу, особито још кад га познатом препреденошћу и умешношћу са животом назаренских следбеника испореди.

И тако наведавши најглавније побуде, из којих се напушта свето нам православље, а за љубав несрећне назаренске заблуде, чији пак корен и извор треба тражити у преднаведеним узроцима, преостаје нам још да укажемо и на средства, којима ћемо се успешно борити против ширења те несрећне верске заразе, која тако љуто раздира срце наше свете цркве православне, а и десеткује редове синова нашег милог народа Српског. (Свршиће се)

Тумачење речи и назива,

који се у црквеном језику употребљавају.

По Михајловском „Словару“ и другим изворима ради

Ст. С. Илић.

(Наставак).

Ф.

Фарісеј — је реч јеврејска и значи одлучити, оддели. Фарисеји сачињаваху једну секту јудејску, чији су се чланови одлучивали, туђили од других људи, држећи себе за најтачније, за најрежније извршитеље и испитиваче закона и пророка. Они су често руке

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

пради (Марк. 7, 5), и док то не би учинили, не би се ни хлеба прихватили (Марк. 15, 1. 2.); седмично су два пут постили, као понедеоником и четвртком (Лук. 18, 12), на одео своје исписивали су речи и изреке из закона Божјег и у опште спољашњим начином су вршили све прописе закона, али им је срце било покварено и сва њихова побожност смерала је не у славу Божју, већ на сопствену њихову корист и дику. Због таквог лицемерног изигравања и ругања закона Божјег, корео их је Христос Спаситељ (Мат. 23).

Фелонь или тачније **фелонь** је грчка реч *φελώνιον* или *φαινόλης* — *огртач*, и састављена је из *φάινεται*, *randitur* — *шири се* и *ἔλος* — *сав*, те тако означава *сасвим широку одећу*. Фелоном се назива широка, дугачка и округла свештеничка одећа, која нема рукава, већ само један отвор за главу. Фелон нам представља онај пурпурни огртач, у који обукоше Спаситеља када Му се ругаху. По облику своје — јер умотава цело тело — фелон означава прописано Божји, којим он бди над свим и стара се за све. Предњи део фелона је обично добро исечен, или ако је и спреда врло дугачак, подиже се и на пунета зашије, да би свештеник могао рукама удобније мицати, што му је неопходно потребно при богослужењу. У прва времена и епископи употребљаваху фелон, који се само тиме разликовао од свештеничког фелона, што је украшаван био многим крстовима, те с тога се звао *полуставрѣмь* т. ј. *многокрстном* одећом, У току времена епископи престадоме употребљавати фелон, те уместо њега почеше носити сакос, који је истога значења, као и фелон, (в. *саккосъ*).

Х.

Ханџанъ — је земља у којој становаху људи, који водише порекло од Нојева сина Хама. Границе ове земље бејаху: са истока река Јордан и Еуфрат, са запада Египат и средиземно море, с југа арапска пустиња и са севера гора Ливан.

Хвалитны (в. *стѣхирѧ*).

Херувимскаѧ пѣснь. — Јеврејска реч *cherub*, у множини *cherubim*, долази од глагола *charab* — *орат* (орати). Из овога се види, да Јевреји представљаху себи Херувима, као животињу која оре — у облику вола, Пророк Језекиљ нам представља Херувима у

облику човека и лава, говорећи; Два лица *Херувимъ* и *Херувимъ* (т. ј. у сваког Херувима су два лица) *лице њеловѣческо . . .* и *лице љвово* (Језек. 41, 18, 19.). Он нам представља Херувиме такође под видом четири животиње, кад каже: *четыри же лица коелждо ихъ: единомъ лице херувиме* (т. ј. телеће), *лице же дрвогъмъ — лице њеловѣче*, *третѣе же лице љвово*, *четвертое лице орлеа* (Језек. 10, 14). Узевши то све у обзир, можемо закључити, да се под четири апокалиптичке животиње подразумевају Херувими (Апок. 4, 7, 8); а дотичним животињама пак говори св. Јован тајновидац овако: *И падоша двадесать четири старцы и четири животна и поклонншася Богови сѣдѧщимъ на престолѣ, глаголюще: аминъ: аллилуѧ*.

Према томе је *аллилуѧ* — *хвалите Бога херувимска песма* (ср. *аллилуѧ*). Све остале речи познате *херувимске песме*, само су приступ или припрема верних за појање праве херувимске песме: *аллилуѧ*. Смисао односне песме је овај: „Зарад тога, да би достојно могли примити у себе (у св. Причешћу) цара нас свију, Кога невидљиво, са славом прате чиновни анђеоски — одбацимо заборавиме сваку животну бригу, тајанствено представљајући Херувиме и животворној Тројици певајући најсветију песму: „*аллилуѧ, аллилуѧ, аллилуѧ*“. За време појања херувимске песме бива велики вход, на којем се спомиње владар државе, епископ дотичне области, свештенство, клир, војска и народ — ради чега се херувимска песма у половини прекида и после односног спомињања продужује и завршује.

Хиротессѧ и хиротонѧ (в. *рѣкоположенѧ* и *рѣковозложенѧ*).

Хоругваъ — од грчке речи *χορηγέω* — *предводи, управљам* хором. Хоругвама се називају црквене заставе (барјаци) на којима су изображене свете иконе, а на врху држаља им блиста се крст. На летијама и крсним ходовима, заставе се ове носе испред народа, те изгледа као да оне праве, крче пут целом побожном походу. Хоругве значе да Црква Христова пролази на земљи по крсноме путу т. ј. да се под знаком часнога крста бори са злим жељама овога света, — телом и ђаволом.

Велике црквене заставе називају се код нас и *летијама*, зацело због тога, што се

оне само на крним ходовима, литијама употребљавају.

Храмъ — је здање Богу посвећено, освећено и одређено, да се у њему служе општа богослужења. Храм, као свештено здање, разликује се од обичних зграда не само по својем особеном унутарњем уређењу, већ по својем спољашњем облику и изгледу. Основа сваког храма може бити различита, на име може бити четвороугаоник, крст и т. д. У првом наведеном случају нам храм, са округлином својега олтара, преставља ковчег или лађу, у којој се они који верују у Исуса Христа, спасавају од сујета овога живота и од вечне пропасти. У другом нам случају преставља крст — оруђе и символ нашег спасења. На неким храмовима видећемо кубе, које се и главом храма назива и која нам преставља невидљиву главу Цркве Господа Исуса Христа. На врху кубета или куле налази се крст као знак победе, коју је вера хришћанска одржала над светом и над свима гонењима и замкама, које подизаху противу ње. По некада се на храмовима подижу и по три кубета, те престављају свету Тројицу, а по некад ћемо видети и пет кубета, у ком случају нам средње преставља Господа Исуса Христа, а остала четири престављају нам четири Евангелиста. У осталом ово је византиски стил наших храмова, који се данашњим даном већином у Русији с неком малом изменом — у својственом руском стилу — и на истоку, при зидању храмова примењује. Наши се храмови зидају обично основним цртама византиско-романског стила, у виду дугуљастог четвороугаоника, с кулама на стражњем делу храма (узимамо олтар за предњи део). Признати се мора, да храмови овога стила, и ако нас често задивљују својом колосалношћу, не могу ни мало задовољити виши, естетички укус.

Унутарњост храма дели се на ова три дела: 1.) *олтар* — која се налази у источном делу храма и одређен је за свештенодјејствовање; 2.) *прави храм*, у коме се чита и поје и где стоје верни, који долазе у храм зарад опште молитве; 3.) *притвор* који је одређен за оглашене и за оне који се кају. Осим тога у где којим храмовима постоје и галерије или т. з. хорови. (в. *олтаръ*, *притворъ* *придѣлъ*, *папертъ*, *иконостасъ*, *сола*, *амвонъ*, *кларосъ*). —

Христосъ (в. *Мессіа*).

Христіанинъ — *Хришћанин* је сваки онај који верује у Исуса Христа и који је кроз свето крштење у заједници с њиме. По тумачењу св. Григовија Ниског, Хришћанин је *ученик помазања Христовога*, јер је Исус Христос, све хришћане, учинио царевима и свештеницима Богу. — Назив хришћанин усвојен је у четрдесетим годинама после Христа у граду Антиохији, где је било много Хришћана, који су пре тога били незнабошци, који су лако освојили овај назив, од обраћених Јудеја, који се нису могли тако одцепити од своје религије, да би ступање у ново религијозно друштво прижали и ново име.

Ц.

Царскіа двери — *царске двери* су средња врата на иконостасу, која стоје према св. престолу. Царским се називају с тога, што кроз њих пролази сам Цар славе Исус Христос у светим дарима; врата ова називају се још и *свештим дверима*, јер воде право ка светоме престолу. — Кроз царске двери не сме проћи ни једно непосвећено лице, па и сами свештенослужитељи. На царским дверима обично се слика Благовештење пресвете Богородице и четири Јеванђелиста, за знак, да су рајске двери, које за нас бејаху затворене, ваплоћењем Сина Божјег и јеванђеоском проповеђу, поново нам отворене.

Церковъ. — Ова реч долази од грчке речи *χωριακόν* — *дом Господњи, дом Божји*. Грчка реч *χωριακόν* много је боље очувана у немачкој речи *die Kirche*, него у славенској — *церковъ*. — Црква је исто што и храм, само је међу њима једна разлика, што је реч црква, постала од грчке речи, а храм је славенска реч.

У грчком језику постоји реч *ἐκκλησία* — која се на славенски преводи опет с речју *црква*, *ἐκκλησία* значи *скупиштину, друштво, заједницу*. Према томе кад год под том речју *црква* подразумевамо *χωριακόν* — онда нам она означава храм Господњи, мислимо ли под њом реч *ἐκκλησία* — онда нам означава *заједницу верних, који верују у Исуса Христа*.

(Наставиће се.)

Говор

О СВЕЧАНОМ ОТПУСТУ УЧЕНИКА, КОЈИ ЈЕ ДРЖАО ДАНА
13. (26.) ЈУНИЈА О. Г. У ГИМНАЗИЈСКОЈ ДВОРНИЦИ

пр. упр. В. Вујић.

Више пута, узимајући по дужности реч да у име учитеља и ученика поздравим у овој сјајној дворници родољубиву и одабрану публику карловачку и српску као недавно, који нам својим присуством указују само част, — мало кад, велим, да се не сетим тад не толико великога размака у времену, колико разлике места и прилика у којима смо, док још не беше ове академије, ја и моје поштоване и драге колеге ђаковали и професоровали, у оној часној згради, старој нашој гимназији. Онамо се пису приређивали овако складни концерти — није било где, нити смо се у опште тако често састајали у њој изван школе и науке, тек једанпут у години о св. Сави. Први разред који је иначе био још конференција и каталог, претвори се за тај дан у свечану дворану, или ако је сунце па да могу лепше чути и видети све сви гости, постави се и застре у дворништу сто за водицу, крет и светљаке, а на зиду од библиотеке, уједно директорове канцеларије, споља икона Божјега и народнога угодника, окићена зимзеленом и гором Стражиловачком — Стражилова, опевалог од српског славуја, на његовим и нашим грудима однегованог. Тако под ведрим небом, чини ти се непосредно, управљали смо ми своју реч и молитву заштитнику нашем код највише Силе, као што нам је и помагала.

Ту и таку гимназију посеђивали су и посвећивали кроз сто година шест митрополита и патријараха, личности историчне: Стратимировић, Станковић, Рајачић, Маширевић, Ивачковић, Анђелић, и управљали њоме осам директора, мојих славних претходника, четворица од њих из горње Угарске, од голубијега рода Словенског: Грос, Волни, Руми, Магда, који су дакле први усули зејтина и запалили кандилоце више европске просвете у нас, а четворица Срби: Гершић, Нако, Пантелић и Лазић, њихови ученици а наши учитељи, којих је у осталом за мога знања било такођер

нових Словена, еле од почетка па до скоро земљака Шафарикових и Копитаревих, Миклошићевих и Штурових. Нека им је свима слава и част! Спомен њихов и онога доба и дома наводњава очи наше и развлачи уста наша, будући у нама мешовита чуства, чувство радости, поноса и задовољства, нешто снебивања од скромности, али велим више прва него друга. Ах, где су сада да нас виде у овој палати, коју нам је назидео један верни питомац њен и рођени Карловчанин, потом бивши професор и врховни јој патрон.

С таким осећајима, осећајима поштовања и захвалности према онима, који су јој стекли њен лепи глас у свету, ступила је гимназија Карловачка, као финикс из пепела свога препорођена и подмлађена, у нови век свога бића, другу центурију. — Па чиме је она постигла таки успех дотле и заслужила признање, које јој се свестрано одавало? Чиме, питамо се и у једном даху одговарамо — просгим и лојалним радом и вршењем свога задатка, који јој је прописан у самој основи заједнички са свима средњим заводима у земљи — оним, на што вас ми једнако настављамо и мећемо вам на срце, да добро учите и боље се владате, и то на некакав наш засебан начин Карловачки, не узем Вам друкчије рећи, по којем се од прилике ми нисмо никад много испињали и гледали далеко изван и преко круга школиног. У томе духу васпитани кроза што су се даље одликовали вазда наши питомци, то је била, као последица овога ограничавања на свој ужи круг, њихова дружевност, која рађа симпатијом а ваља за цео живот, кад данас сутра деца буду људи и грађани, права братека дружевност, што ју је онако дирљиво описао у најдивнијој српској елегiji „Бачком растанку“ увенчани наш поета Бранко Радичевић, иначе у својим стиховима кадгод несташан, али по предању и најновијој сведоци једнога савременика му из млађега разреда, г. Захаријевића из Панчева, узоран у владању и моралан — *sensor morum inventutis* гимназије Карловачке гласом каталога од год. 1840/1.

Од оно доба, о коме сам судио проговорити вам ово неколико речи на дана-

ШПЕМ отпусту и расстанку, просветне прилике нашега народа и наставе, средње и више, добро су се измениле на боље, особито што се тиче опште тежње за подмирење материјалних потреба у подизању зграда, целисходном снабдевању завода с основама и училима, стручним и спремним учитељима. Површно упоређење само садашњости с прошлшћу посведочава то на први поглед. Но ово су ипак тек средства, и иста умна страна што је, нарочито нама, за дуго главна сврха кад тежимо, као трговац новац, да стечемо што више знања, није у последњој линији, него опет средство, а цел крајна је од свега морално усавршење, таки живот, да је свима угодан, колико стоји до нас, до друштва. Јер по науци о њему, о друштву, таки му је ред напредовања, од материјалног умном на моралном: прво је темељ, друго средство, треће последак. — И наше власти данас, конгреси, синоди, патронати, школски савет, на сви редом одбори од саборског до месног у најмањој општини постарали су се, не без заслуге наших старих, који су радом својим и штедњом омогућили нам и олакшали то, да имамо и да имате оно, што је услов и средство за напредовање и успевање у интелектуалном и моралном обзиру — брину нам се дакле за добар почетак. А ко је с отим спреман у полак је ближе мети: ἀρχὴ ἤμισυ παντός ἔργου (Plato). Остало је на нама и на вама, да се покажемо достојни њихова скрбљења и труда.

А то ће бити, ако и међутим, док се учите, будете показивали плодове достојне васпитања и образованости у свакој прилици и на сваком месту одајући увек дужну пошту свима, који улажу сву снагу своју и доколицу, најбоље своје знање за ваше добро, као ваши непосредни наставници, на власти аутономне и државне, једном речи, сви старији, који пекористољубиво по себе а корисно по вас узимају често пута улогу, и врше посао ваших учитеља и добротвора. С тога као оне који су вас родили, што у детињству своме волите јер осећате да су вам хранитељи и бранитељи, тако и друге, ваше наставнике, за које видите кад оразумите, да маре за вас, — јер да вас не љубе не би Вам ни били

учитељи — ваља за то и за њихова виша својства, знање и памет, која у том добу већ умете да цените и тежите помоћу њиховом да их себи прибавите, за то, велим, природно треба да сте им захвални и да их поштујете. А кад, на послетку, помислимо још и на оно, да сви наши претпостављени посе за нас пред Богом и народом одговорност, која је тим већа, чим им је виши положај и звање, круг рада њихова, онда је управо грехота не уважавати их, а камо ли, у зао час, омаловажавати.

Ова сложена чувства наклоности и одапности са елементима егоистичним и обзирима на себе и на друге, чувства су социјална, али можда и нижих, животињских, друштава, посталих зарад сурадње и лакшег намирења индивидуалних потреба, а чувства с њима споменута виша: дивљења и уважање старијих са њихове умне надмоћности по искуству, на симпатија, која им обојима сачињава корен и језгру, по превасходству су чувства друштва људског и у њима је заматак моралности. Но анализу чустава човека у заједници даје његова психологија, што ћете доцније, кад буде за вас те је устудирате, а студирајте је онда, потпуно схватити. За сада знајмо које, тако рећи, сви осећамо: да и ако може бити друштвености без моралности, моралности без друштвености бити не може. С тога употребите време и младост док сте овде и с нама у свом и нашем ужем кругу, зашто смо се и састали, на примајте што Вам се предаје, сваковремена знања, стечена и остављена нам од векова у књижи и науци српској и светској. Негујте друштвеност, или боље рећи за вас још дружевност, где се развија и снажи симпатија а по њима моралност, која вам налаже поштовање и одапност нашим старијима, што се старају нама, како им каже и име, а наиме Његовој Светости и Високом Патронату, вашој непосредној власти, и вашим наставницима, те, посредно, и осталим свима. То је и према крајњој сврси школе у опште, као и према ваздашњој традицији наше гимназије чији су се ученици дојако увек одликовали смерношћу и зрелошћу у том погледу. Упртих очију унапредак и на мету, не прекидајте ни веза

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

наших са прошлoшћу, које се немамо рашта стидети. Да вам се никад не рече „Омладино што си олошала“, ми додајемо ево у речима поете „обазри се на погледај на се“ такођер кадгод.

Ово нека вам је поновљено као попутница кад полазите на одмор, да се окрените телесно и душевно, те да здрави и вољни наставимо наш умни рад идуче школске године. Сретни били!

Дописи.

Ириг. (*Видовданска слава у ман. Раваници.*)

Ко зна како се у нас славе славе и по селима и по манастирима; зна да оне не одговарају својем правом задатку и узвишеном појму и симболичном значају својем. Славе су установљене за то, да се на тај дан код светих и у светим храмовима народ и верни напоје узвишене науке Христове, да се духом очишћени од земаљског греха, вину у небеске висине пред узвишено престоље Бога саздатеља света, да од њега просе опроштај грехова, љубави, милости божје и снаге, да могу постићи срећу на земљи и блаженство на небу. То би био и јесте прави значај и задатак слава; и тако дакле имају славе у првом реду духовно религијозну сврху.

У старија времена, кад не беше тако, као сад тако развијених комуникационих средстава: жељезница, лађа, телеграфа, телефона, кад култура не хођаше муњевитом брзином напред, кад не беше штампана развијена и других начина за обавештај, имале су наше славе по манастирима и неки културно и народно политички значај. Ту се договарало о опћим просветним и политичким питањима народа, која су се односила на његов положај у друштву, држави, цркви и школи. Ту су вође свештеници, прваци народни, народ упућивали, поучавали у врлинама верским, грађанским и о дужностима према Богу, људима и народу. А данас? Како данас стојимо с тим славама народним? Данас то и несу славе достојне својег имена и узвишена задатка. Данас се оне извргле, изопачиле, постале су са свим контрадикција од правог значаја славе. Данас се не иде на славу да се тамо принесу сви унутрашњи осећаји човекови Богу. Народ тамо се не скупља зато, да се у вери, којој има опетанак свој да захвали, утврди, да се напоји духовним пићем узвишене науке Христове.

Тамо не хитају прваци, старешине и главе и озбиљни људи народни да се поуче, договоре о болитку, срећи и будућности народа, па да се утвр-

ђени духовно и с вером врате својима, да им молитва за успех и добро дело своје и народно буде услишано код Бога.

Дашашње су славе постале праве теревенке, где се младеж скупи да се провесели, прочасти, проигра. Ту се изопијају млађи, на најпогрднијим песмама и речима око цркве наслађавају себе и своје слушаоце и публику, која их с поносом гледа, и ужива, што има таку омладину. Па не остане само на том, него се у таком развратном стању и обесном расположењу међу собом потуку, пожеви избојду, штаповима и другим смртоносним оружјем изражавају своју братинску љубар према ближњему, тако да остане разбијених и мртвих глава; те јадна уцвельена мајка мора да нариче и кука читава века до гроба ладна за јединцем сином и проклиње и славу у место да благосиља. Други опет зашли око лепог женског стола девојака, те се тамо с њима на најсрамнији и фривољнији начин забављују и задиркују. А оне негда поносне срп. девојке, у место да тај недостојни и гадап начин обхођења с њима одбију, с највећом насладом примају и шта више и саме се чак и надмећу у том с момцима доскачући им, враћајући им истим речма и у истом смислу, у место да им румен стида облије њихове девојачке образе. Таки Хришћани с тим расположењем наравски и не мисле на цркву и на слово божије, на веру, јер и нису дошли с том намером да иду у цркву. Ето то је бледа слика наших ман. слава, које несу ни достојне својег имена да су то народне славе. Зар је то достојна оног српског идејалног срп. народа? Је ли та слава, где се пије, туче, убија, безобразне речи говоре и друга неморална дела чине; је ли то најлепши израз народне душе, вере и његовог одушевљења; је ли то огледало народног здравог морала? Ако је то, треба да се стидимо, и да кажемо да смо ми Срби потомци оних славних Срба, Милоша и Марка.

За то те славе треба поставити на други темељ, треба им дати други правац и облик, не какав данас имају, него какав су негда имале и на што су одређене, јер ће само онда бити користи по народ и цркву нашу.

У том правцу се пре две године почео један покрет од наше млађе интелигенције, која — увиђајући убитачност таквих слава по народ наш — прећу да о највећој слави народној у ман. Раваници покаже пут, којим грести ваља при слављењу славе народне око свеца срп. св. Лазара, да ту баш на огњишту срп. прошлости, на гробу и св. Кивоту мученика, народа свога и цркве своје покаже боље и идејалције, како славити треба...

Но још лепшу и идејалнију слику у начину слављења ман. слава показала нам је овогодишња слава у Ман. Беочину о спасову дану. Вредни млади настојатељ г. др. Летић проф. богословије, пун идејала и најплеменитијих тежња и жеља за цркву и народ срп. православни, увидео је добро изодачност наших слава, те је у свом манастиру, најдостојније овогодишњу и прву своју славу прославио онако како треба и Бог заповеда. Ова слава је била у потпуном смислу достојна имена славе црквене и народне.

Млади г. настојатељ се руковођен горњим идејама из све снаге трудио, да прокрчи пута новом начину слављења; да буде у потпуном смислу духовна слава, где је душа највише имала хране и уживала, јер је сав дан славе испуњен био лепим сходним и за народ удешеним проповедима.

У каквој душевној радости пођох на славу у Ман. Раваницу, да се поклоним св. моштима срп. свеца и мученика кнеза Лазара, да се напојим снагом душевном пожртвовања и љубави према вери, цркви и народу своме; то се пером описати не може, то се само осећати може. А с таким душевним расположењем — држим — да су сви посетиоци долазили. Јер осим обичног значаја славе, има ова баш слава са срп. гледишта дубљи значај. У ман. Раваници је српска највећа светиња, која својим светим ал-мртвим моштима оживљава и буди у на- народа срп. свест да не клоне, храбри га да у бедама и мукама које га сналазе издржи, и да у искушењима жртвује себе за опћу народну ствар.

Око гроба тога највећег мученика српскога, скупља се сваке године о слави на хиљаде срп. народа. Тај народ долази с надом да ће се напојити вером у боља времена, вером у своју моралну снагу, и да се душевно (препороди) роди, да се ту над овим светим кивотом, историјским спомеником наше пропасти, духом вина у прошлост своју и да се ту научи, осведочи да нам слоге треба и да нам је неслога страшна пропаст и расејаност по свом свету.

То огњиште срп. славе, срп. прошлости треба сваком да пружи и душевне и физичне снаге за даљи рад, треба да та слава буде какву изложисмо горе. Слава у Ман. Беочину дала је леп пример вредном г. Игуману народне задужбине нам срп. Ман. Раванице г. Сергији Попићу, којег иначе задахњују и одушевљавају племените тежње и идејали: те је он колико су му материјалне и моралне снаге допуштале све спремио и преуговорио, да та слава буде достојнија него досадање јој друге њене.

Ту је славу увеличао својом посетом и богослужењем сам високопреосвећени г. епископ Митрофан са своја два придворна ђакона. На бденију је говорио дивну проповед г. др. Геор. Летић, протосеиђел, професор богословије и настојатељ Ман. Беочина о страшном суду и у свези с тим о покојању и исповести тако дирљиво, да је сва црква пуна народа као један човек не тремце с великом пажњом слушао страшне муке грочећи се сваки и осећајући сваки на души својој терет греха. -- Само си могао чути јасне тешке уздахе, које се неотице отму из груди којег грешника или грешнице: „ох боже мој.“!

На дан саме славе говорио је о св. литургији високопречасни Господин Архимандрит крушедолски Анатолије Јанковић, опет врло леп говор за народ, истакао дубок значај ове славе за цркву и њен наравствени утицај и последице на народ и његову будућност. На самој литургији је произвео г. епископ вредног настојатеља ове свете куће г. Сергију за игумана по оцуномоћењу и жељи Њег. Светости срп. патријарха г. Георгија. На св. литургији појало је румско цркв. певачко друштво складно и лепо.

Појутарје славе је одређено за спомен умрлим ондашње куће братији и настојатељима. Ту је сада сходну беседу држао г. др. Геор. Летић о Србима свецима. Народа је било као и сваке године врло много. Лепо време, сунце топло греје те својом топлотом још већма загрева и онако раздрагана срца.

Сви ови моменти су утецали те овогодишња слава ман. Раванице не оста онако празна без смисла и њеног трајнијег значаја, него се инак попела до неке висине тако, да је народ отишао са славе с другим уверењем, другим осећајима и расположењем кућама својима, да им каже да нисмо сироте, него да имамо својих светитеља, који се за нас Богу моле да нам помогне, да нам даде снаге, да одржимо све невоље и победимо све препреке у животу. Вратио се сваки окрепљен духом св. Лазара и вером у бољу и лепшу будућност срп. цркве и народа. А после славе наста у ман. Раваници опет она света тишина, умукао жагор, песма, весео кикот младежа, само се чује онај весели пој славуја и жубор несташна потока. А — св. оци осташе да се опет и даље мирно и побожно моле Богу и св. Лазару за себе и за сав народ српски.

ЛИСТАК.

Белешке из црквено-школског и просветног живота.

У Митрополији Карловачкој.

(Испит зрелости) у срп. вел. гимназији Ср. Карловачкој одржан је од 27. јунија до 3. јулија о. г. под председништвом повереника кр. зем. владе велеможног госп. свеучилишног професора дра Јулија Домца. Испиту се пријавило 27 кандидата, од тих 25 редовних и 2 екстернисте. Резултат испита је овај: Зрелима са одликом проглашени су 9 кандидата и то: Воркапић Равко из Купинова, Јеремић Божић из Бачинаца, Јовановић Петар из Бовића, Милановић Душан из Болфана, Протић Марко из Товаришева, Симеоновић Стеван из Карловаца, Соларић Никола из Катинаца, Теодоровић Павле из Земунa и Царићевић Васа из Ирига. Зрелима су проглашени 12 кандидата и то: Видаковић Јосиф из Томаша, Вученовић Јован из Вуковара, Исајовић Васа из Ирига, Јовановић Урош из Ст. Сланкамена, Квргић Деспот из Лаповца, Константиновић Григорије из Чортановаца, Подунавац Данило из Јошана, Пуд Павле из Пећинаца, Рајшић Душан из Барлета, Симуновић Живан из Ст. Сланкамена, Станков Сава из Срп. Неузине и Стојановић Стеван из Срем. Карловаца. Двојица имају да понове испит из једног предмета и то један из математике, и један из историје; тројица су одбијени на једну годину дана, а један екстерниста није испиту ни приступио. Како су сви за зреле проглашени ученици показали у свима предметима већином веома добар и добар успех, то је кр. владин повереник врло се похвално изразио о успеху целог испита и иза свршене класификације честитао директору и целој испитној комисији на постигнутом лепом успеху. После свршеног испита зрелости, приредили су матуранти у име опростаја концерт са игранком, који је постигао леп и моралан и материјалан успех, а који је посетио и г. кр. владин повереник, па г. директор гимназије и мал'не сви професори. Приход од овог концерта употребиће матуранти за путовање по Србији и то одатле ће се подмирити трошкови око путовања за оне, који нису у стању сами путне трошкове подмирити.

(Испит зрелости.) На српској великој гимназији у Новом Саду, одржан је 12. 13. и 14. о. м. усмени испит зрелости са ученицима VIII. разреда. Од стране гимназијског партона изаслат је на овај испит члан патроната впреч. г. Милан Ђирић, окружни протопрезвитер новосадски, који је уједно

био и председник испитне комисије. Кр. уг. министарство богочасти и јавне наставе изаслало је као свога повереника на овај испит г. дра Маргалића, јавног редовног професора на будимпештанком свеучилишту. Резултат испита је овакав: За зреле с врло добрим успехом проглашени су: Вељко Георгијевић, Милан Давидовац, Гојко Дамјанов, Александар Замуровић, Јован Б. Поповић, Никола Савић и Теодор Шивић. За зреле с добрим успехом: Михајло Георгијевић, Јован Димитријевић, Лазар Дунђерски, Милан Медаков, Јован Микић, Александар Секулић, Јован Татаровић и Урош Теодоровић. За зреле: Владислав Алексић, Ненад Бугарски, Милан Главашки, Славко Пећарски, Симеон Радонић, Ђорђе Соколовић, Александар Спајић, Сава Госић, Небојша Увалић и Душан Ширадовић. Тројица имају у септембру да понове испит из мађарског језика, један из математике а двојица су одбачена на годину дана.

У Србији.

(Протојереј Живко Бранковић,) дојакошњи председник Конвисторије у Београду, а наш познаник са јубиларних свековина Његове Светости преузвишеног господина патријарха Георгија, ступио је у монашки чин, а дана 15. (28.) јуна о. г. проузведен је за архимандрита. При замонашењу добио је име Арсеније. Архимандрит г. Арсеније отпутоваће кроз који дан у Москву, на своју нову дужност старешине тамошњег Српског Подворја.

(Статистички поглед српских школа) у скопљанској епархији 1898/99. школ. год. — У 1898.—99. школској години било је у скопљанској епархији, у Старој Србији 89 српских народних школа, рачујући ту и забавиште у Скопљу. У овим школама радило је у тој школској години 117 наставника и наставница.

У Русији.

(Умножавање народа у Русији.) Колико се умножава народ у Русији, види се из статистике рађања и умирања. Недавно довршено рачунање за 1896. годину показује да је те године у 50 губернија јевропске Русије рођено 4,634.809, а умрло 3,063.047. Према томе умножило се у 1896. години народа у Русији за 1,571.762. Венчања је било те године 809.847.

† (Митрополит Јоаникије.) У Голосјејевском манастиру код Кијева уирио је 7. (20.) о. м. митрополит, који се пре калуђерства звао Иван Максимић Руњев, беше један од најученијих руских прво-

свештеника. Као син сиромашног ђакона из тулске епархије свршио је науке и закалуђерио се. Својим даром, вредноћом и научношћу, као и строгим животом задобио је опште поштовање. Он је у разним духовним академијама био наставник и ректор. За епископа је посвећен 1861. г., 1882. године постао је митрополитом московским и коломенским, а 1891. год. кијевским и галичким. Као члан св. Синода руског много је урадио за православље, за сироте ђаке, за свештенике и њихове породице. Лане је поклонио 50 000 рубаља за потпору свештеничке деце, а његовим заузимањем отпочета је градња великог богословског семинара за 550 богослова. Његова смрт је широм целе Русије изазвала велико саучешће. Нека је вечан спомен овом смиреном служби Божијем!

Разне белешке.

(Статистички подаци о школама у сједињеним северо-америчким државама.) — Недавно је објављена статистика о школама у сједињеним северо-америчким државама за 1890. годину и ту је пуно интересних података за што потпуније познавање јавне наставе у сједињеним државама, те неке податке избележавамо. У 1890. години било је у јавним школама уједињеним северо-америчких држава 14,669.069 ученика или 23% целокупног становништва. Овде нису урачунати ученици вечерњих, трговачких и техничких школа, даље ученици завода за глувонеме и умоболне и ученици индијских школа. Рачунајући и њих, укупни број у 1890. години износио би преко 15,000.000 или 26% од целокупнога становништва у тим државама. Од свеколикога броја ученика 96% долази на основне школе, на средње школе 26% и на универзитете 1%. Наставника је било у тој години 425.000, од којих је било мушкараца само 33%. Укупни издаци за јавне школе износили су у 1890. години 146,800.815 динара. Од све суме само је једна трећина из државнога буџета, а 70% давале су поједине општине и градови.

О моралном васпитању универзитетске омладине. — Поводом конгреса, који ће се летос одржати у Паризу ради решавања појединих просветних и школских питања у Француској, претресају се у јавности још сада многа важна школска питања. Једно је од тих и питање о моралном васпитању универзитетских ученика, које врло лепо расправља Hauzette, професор на вишој девојачкој школи у Паризу. Он у главном мисли о овоме питању овако. До сада је поглавито поклањана највећа пажња томе, да буду што потпунија и научнија преда-

вања за универзитетске ученике, да им се ставе на расположење потребне библиотеке и лабораторије. Али то није довољно за потпуно и право образовање универзитетске омладине. Потребно је, па је и прече, побринути се за морално васпитање универзитетских ученика, обзирајући се и на њихове материјалне прилике. Универзитетски ученици треба да уђу у друштво, да се многоме чему уче, у друштво уносе идеје и науке, о којима се на универзитету баве. А прва је брига, да се сами универзитетски ученици што боље међу собом познаду, да не буду један другом туђи, за што овај учи у једноме а онај у другом факултету, или што је овај из једнога а онај из другог краја. За то би било потребно, мисли Hauzette, да се сама универзитетска управа побрине, да се за универзитетске ученике нађе какво подесно место, где би се састајали и заједнички проводили по који час свакога дана, утичући тако благотворно један на другог; да им се нађе како подесно место, где би заједнички радили а заједнички се и одмарали, само да то место не буде кафана, као до сада што је била једино место, где су се универзитетски ученици разних факултета могли скупљати, да који тренутак заједнички проведу. Овакво састајање универзитетских ученика врло ће повољно утицати на њих и њихово васпитање, али то још није довољно, јер се на таким састанцима, који би трајали највише који час преко дана, опет не би огледао прави живот школске омладине, нити би се ту могле показати све навике појединих ученика, да би се после могло утицати, да се поједине од њих као рђаве и штетне искорене. Ваља имати на уму, да народ не каже без разлога: с ким си онакав си. Зато би мисли Hauzette, ваљало побринути се о томе, да универзитетски ученици, будући најинтелигентнији те и морално најјачи чланови друштва, увек буду само у доброме друштву, да никада не буду у прилици, да буду окружени чиме, што би штетно утицало на њихово морално васпитање. У овом погледу је врло тешко утицати ва универзитетку омладину, ако се жели поштовати свачија лична слобода, али се опет може доста урадити баш и за сав морални приватни живот универзитетских ученика. То се по мишљењу Hauzette-ову, може постићи на ова два начина: да се оснује нарочити завод за заједничко становање великога броја универзитетских ученика под надзором универзитетске управе, или да се нађу и уреде приватни станови, н. пр. у појединих учитеља, код којих би, под њиховим родитељским старањем и надзором, становало по неколико уче-

ника. Ово се последње Hautzette-у боље свиди по онај први, више интeрнaтски живот универзитетских ученика, и много би благотворније утицао, по његову мишљењу, на целокупни живот и рад универзитетске омладине.

Даље Hautzette мисли, да би универзитетским ученицима ваљало дати највећу слободу у образовању појединих друштава, у којима ће развијати своје идеје, своје мисли и принципе; али им не допустити никако, да се баве политиком. Чак би се могла допустити разна спорска друштва, па удружења ученика разних вероисповеди и из разних крајева; али да се тиме опет у ученика не би развио сепаратизам, требало би да сва та друштва стоје под заједничком централном управом, која би стојала у вези са универзитетском управом.

ЗВАНИЧНИ ОГЛАСИ.

Ad K. 444/363 ex 1900.

СТЕЧАЈ 69 1—3

Ради сталног понуђења парохијског места V. плаћеног разреда у Срп. Падеју расписује се овим стечај с пријавним роком до 24. јула (6. августа) 1900. укључиво путем надлежних претпостављених власти.

Из седнице епархијске конзисторије држане у Темишвару 20. јуна (3. јула) 1900.

Н и к а н о р
епископ.

Вр. 34/1900.

68 1—2

СТЕЧАЈ.

Смрћу Паје Борјановића учитеља, и оставком Милана Каћанског, учитеља, расписује се стечај на два упражњена учитељска места на срп. вероисповедној школи у Карлову.

Са сваким местом скопчана је следећа плата: 1000 круна у име редовне плате; 140 круна у име стана; (све дотле док се не сазидају) 10 круна у име паушала; 2 хвата сламе за своју потребу и 80 круна у име повторне школе кад на њега ред дође. Први ће примати све од црквене, а други све од политичне општине. Станарину други прима од цркв. општине.

Изабраним учитељима снада ће у дужности у разредима, које им Школ. Одбор доделио буде, све школ. уредбом прописане предмете предавати, у цркви појати, и децу црквеном појању обучавати.

У обзир ће се узети хоровађество.

Рок стечаја Вел. Госпојина, када ће се и избор обавити.

Из седнице школ. Одбора држане у Карлову 18. Јунија 1900 г.

Милан Натарош
перовођа

Омер Попов
председник Школ. Одбора

СТЕЧАЈ. 59 2—3

Расписује се стечај на учитељско место I. и II. раз. мушке школе у Срп. Кларији са истим местом скопчана је плата.

- 1.) у готовом новцу 800 круна,
- 2.) стан, 2 собе, кујне, јеловник, подрум, и башта,
- 3.) за паушал 20 круна,
- 4.) 6 метари тврди дрва, и сламе колко треба.
- 5.) Четир подвоза годишње.

Компетовати могу свршени приправници који су испит из мађ. језика положили, но ако не буде мушких компетента, бира ће се и женска, но ако буде женска изабрата, дужна је од своје плате певца с' леве стране плаћати. Рок до св. Илије 1900. год.

Дужности су школ. уредбом од 1872. год.

Из седнице школ. одбора држане у Срп. Кларији 4. (17.) јуна 1900. год.

А. Јорговић
перовођа.

За председника:
Шандор Рајин
школ. управитељ.

СТЕЧАЈ. 48 4—6

На основу одобрења Сл. епарх. шк. Одбора Бачког од 29. марта (11. априла) 1900. бр. Е. Ш. О. 128/зап. ex 1900. расписује се стечај на упражњено учитељско место на срп. вероисповедној осн. школи у Дероња. Плата је 600 круна, 80 круна за пофторну школу на годину, 6 катастрални јутара земље, на коју је учитељ дужан државну порезу и еквивалент плаћати, даље слободан врло леп стан с баштом и 2 хвата дрва.

Дужности учитеља прописане су шк. Уредбом од 1872. год. — Осим тога изабрани ће учитељ дужан бити у цркви за левом певницом појати и децу цркв. појању обучавати.

Рок стечају траје до св. Илије о. г. када ће се и избор обавити. Молбенице се имају на потписани одбор упутити. —

Из седнице шк. одбора држане 28. маја 1900. у Дероња.

Школски одбор.

Ad C.O. 3955/696 ex 1900.

66 1-3

СТЕЧАЈ

Ради попуњења стипендијског места у заклади Михајла Пајића негдањег грађанина горњокарловачког овим се расписује стечај и то : 1. на две стипендије по 400 круна годишње за ученике основних школа и ниже гимназије у Карловцима; 2. на две стипендије свака по 600 круна годишње за ученике горње гимназије у Карловцима; и 3. на две стипендије по 800 кр. годишње за слушаоце православне богословије или другог којег факултета.

Компетенти имају исправама доказати, да су Срби источно-православне вере, припадници Аустро-Угарске монархије, да су сиромашни, потпуно здрави и крављим богињама накаламљени, да су доброг владања и да имају бар добар успех у наукама.

Првенство на стипендију имају они Срби источно-православне вере, који исправама докажу, да су сродници фундатору Михајлу Пајићу и то према родословљу парохијског звања у Петрињи од 12. октобра 1892. обнародовањем у „Српском Сиону“ бр. 16. ex 1898. и у „Narodnim Novinama“ бр. 95. ex 1893.

Питомци, који буду изабрани, почеће уживати стипендију са 1. јануаром 1901. године.

Компетенти ваља своје инструксане молбенице да поднесу председништву саборског одбора најдаље до 1. (14.) септембра 1900. године.

Из седнице срп. прав. нар. цркв. саборског одбора држане у Карловцима 12. (25.) јуна 1900. године.

Председништво

срп. прав. нар. цркв. сабор. одбора.

СТЕЧАЈ.

65 1-3

На основу решења сл. енарх. шк. Одбора Темишварског од 18. (30.) новембра 1899. год. бр. Ш. 868 и 889/640 ex 1899. расписује се стечај на упражњено учитељско место на четвороразредној српској вероисповедној основној школи у Срп. Св. Петру (торонталска жупанија).

Са истим местом скопчана је плата 680 круна из црквене школеке благајнице и 240 круна од политичне општине у готовом новцу. Даље 80 круна за пофторну школу и 40 круна за перовођество, ако зато изабрани учитељ способан буде; осим тога 3 хвата тврди дрва и сламе преко зиме, колико му за грејање његовог стана потребовало буде; најпосле 1 круна од свакога укупа, где позван буде.

Изабрани учитељ уживаће стан у нарави који се састоји: из предсобља, 2 собе, кујне и остале потребне стаје, — и две баште од којих је једна код школе, а друга ван села с примедбом, да на ову другу он сам порез плаћати има.

Изабрани учитељ имаће све школском уредбом прописане предмете у школи предавати и децу појању учити. Осим тога у дужност ће му спадати при сваком богослужењу редовно у цркву долазити и десну певницу држати. Уз часни пост ускршњи средом и четком на јутрењу и прежеосвећену долазити и појати. У обзир ће се узети само они компетенти, који су Сомборски приправници, а испит су из мађарског језика положили, — међу овима имају првенство они, који се општини лично пријавили буду.

Рок пријаве траје до 30. јула о. г. (по ст. кал.) Ново изабрани учитељ место заузима почетком удуће школеке године.

Из седнице шк. одбора држане 11. (24.) јуна 1900. год. у Срп. Св. Петру.

Школски Одбор.

СТЕЧАЈ.

67 1-3

Овим се отвара на Српској вероисповедној школи у Парцу недалеко од Темишвара, плата је са истим скопчана 120 фор. или 240 круна које ће из месне благајнице у оброцима примати а остало до 300 фор. или 600 круна примаће од Епархијске школеке власти. Стан с баштом од 1000^г, шест метара тврди дрва, где позван буде при укупу суделовати 50 нов.

Дужности прописане све предмете у школи од 1872. предавати, недељом као и празником десну певницу с пјенијем одржавати децу у пјенију обучавати, нарочито у цркви у облачењу децу настојавати, перо у заказаним седницама водити, рачуне склапати, за рачуне награда је 5 фор.

Компетовати могу само оспособљени учитељи или учитељице. Желити би да се лично од компетената пријаве што ће се јако у обзир узети.

Рок стечаја Преображење када ће се избор обавити.

Обратити се ваља на долеподписано председништво.

Из седнице скупштине држане у Парцу, 12. Јуна 1900.

Георгије Гојковић
пр. учитељ и перовођа

Жива Гојков
председник

www.dml.hr. 183. зап. ex 1900.

55 3-3

С Т Е Ч А Ј

Овим се расписује стечај на упражњено једно свештеничко место у Суботици.

Рок је пријављивању до 12 (25) јула 1900 године. Из седнице епарх. конзисторије бачке држане у Новом Саду 31 маја (13 јуна) 1900 године.

Митрофан
епископ

С Т Е Ч А Ј.

54 3-3

Срмћу учитеља упражњено је лањске године место учитеља, на 4. разредној мешовитој српско-аутономној школи у Винковцима.

Ради несташнице повољних кандидата, попуњено је било то место провизорно за текућу школеку годину.

Сада се отвара на ново стечај.

Учитељ добива плату од 1000 круна, има слободан стан, и гориво дрво.

Осим законом прописаног поучавања у школи спада му у дужност поучавати децу у појању, бити појац у цркви и перовођа у црквено-школској општини.

За спроводе, парастосе и свечарске водике, добива уобичајену награду.

При једнакој квалификацији имају они, који су музикални првенство.

Рок стечају истиче 8. (21.) јула т. г. на дан св. Проконија.

У Винковцима 4. Јуна 1900.

Председништво

Српско-православне Црквено-Школске општине.

Др. Ђ. Милашиновић.

Ad Ш. С. 64./108. ex 1900.

58 3-3

С Т Е Ч А Ј

Ради попуњења упражњеног професорског места у српској учитељској и учитељичкој школи у Сомбору за педагогичке науке: (педагогику са историјом педагогије и помоћне науке:) расписује се стечај.

Са овим местом, ако је изабрани за горњу струку потпуно оспособљени гимназијски или препарандијски професор, скопчана је годишња плата од 2000 круна и 10% исте плате у име станарине, после сваких пет година успешне професорске службе годишња повишица од 200 круна а после 30 година службовања мировина у износу постигнуте плате. Ако је постављени

без прописане потпуне квалификације, имаће плату од годишњих 1600 круна.

На ово место могу компетовати само они Срби православне вере, који су стекли оспособљења за предавање поменутих наука у којем свеучилишту или у којем вишем педагогичком заводу или су исте науке у тим заводима слушали; али првенство имају оспособљени за горњу струку гимназијски или препарандијски професори. Ако таквих компетената не би било, имаће дотични постављени наставник за годину дана положити испит за професорско оспособљење.

Оспособљени професор ће се у смислу школске уредбе сматрати за две године дана службовања као привремено постављени, а суплент се у опште оставља у привременом својству.

Молбенице своје, којима се имају приложити: крени лист, сведочанство о професорском оспособљењу односно о свршеним наукама, сведоцба о досадањем службовању и о религијозно-моралном и политичном поведењу, ваља да компетенти поднесу потписаном председништву најдаље до 18. (31) јула 1900. године.

Из седнице срп. прав. нар. школског савета држане у Карловцима 11. (24) марта 1900. г.

Председништво

срп. прав. нар. школског савета

Бр. 800. I. 129. ex 1900.

63 1-2

С Т Е Ч А Ј.

На парохију IV. разреда у Мраморку.

Рок пријаве прописаним путем до св. Илије 1900. године.

Епархијска конзисторија Вршачка.

О Г Л А С.

64 1-1

На основу закључка овомесне црквене општине овим се расписује дражба за оправљање св. храма, која ће се 29. јуна (12. јула) о. г. одржати. Поједине радње су следеће:

1. Кречење св. храма изнутра белом бојом.
2. Кречење у боји св. храта споља и портанске ограде.
3. Бојадисање столова.

На горе поменуте радње вотирано је од стране скупштине 600 круна словом: шест стотина круна.

Сваки дражбодатељ дужан је је исклучне цене 10% јамчевине положити. Даљи услови могу се код подписаних сваки дан дознати.

У Гардиновци, 16. (29) јуна 1900. године.

Јован Сремчевић

Живко Петков

перовођа.

председник.

СТЕЧАЈ. 61 2-3

Црквени Одбор пештанске српске прав. цркв. општине расписује овим стечај на место црквењака и то од 1. септембра т. г. Годишња је плата истоме 600 круна, на рачун парастоса стална годишња награда од 45 ф. осим тога стан (соба и кујна) и огрев у нарави.

Црквењак има уједно и дужности домара у општинској кући обављати, те ужива с овим местом скончане приходе Потражитељи имају своје молбенице — уз исказ довољног знања мађарског језика — до 2. (15.) августа председништву ове општине поднети.

Из седнице цркв. одбора пешт. срп. цркв. општине држане 13. јуна 1900.

Др. Милан Мандић Др. Младен Мађаревић
перовођа. подпредседник.

Бр. 11. ех 1900 М. Ш. О.

56 3-3

СТЕЧАЈ

Потврдом Сл. спарх. шк. Одбора темишварског, под бр. 264/188 1900., овим се расписује

стечај на два учитељска места на срп. вероисп. осн. школи у Срп. Елемиру.

Плата је свакоме: 1000 круна у готовоме, коју ће своту учитељи у месечним оброцима унапред примати; у име огрева: за своје потребе 4 хвата сламе; стан по пропису и башту. — Поред тога у име награде за пофторну школу уживаће учитељ, коме ту дужност повери месни школски Одбор, 4 ланца ораће земље, али терете на ту земљу сам ће имати плаћати.

Учители изабрани, ступиће у звање 1. септ. по новом. Разреде ће доделити месни школски Одбор.

Дужности су шк. Уредбом прописане, али уз горњу плату имају учители у цркви појати.

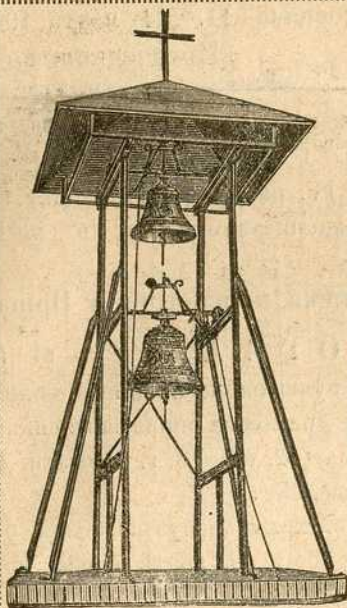
Молбенице нека се пошаљу до 9. (22.) Јула, потписаноме председнику.

Из седнице шк. Одбора, држане 4. (22.) Јуна 1900. г. у Ср. Елемиру.

Д. Сиротановић
перовођа

Рада Малешев
пред. Школ. Одбора

ДРУГИ ОГЛАСИ

ЗВОНОЛИВНИЦА И ФАБРИКА
ГВОЗДЕНИХ КОЗА ЗА ЗВОНА
АНТОНА НОВОТНИЈА
У ТЕМИШВАРУ, ФАБРИЦИ

препоручује се — са гаранцијом на више година — за израду нових звона и за преливање пукнутих звона у свакој величини, као и за целокупно хармонично удешено звоњење, провиђено са круном од кованог гвожђа, тако удешеном, да се звона по вољи и лако могу кретати, ако би се на једном месту излупало, чиме се звона сачувају да не пукну. Особито препоручујем од мене изнађена и много пута одликована патентирана са отвореним одушкама провиђена звона, која имају дуготрајнији, снажнији и дубљи звук, него звона по старој системи прављена, тако да се овако једно патентирано звоно од 200 килограма изједначује са звуком других по старој системи ливених звона од 260 килограма.

Дале препоручујем козе за звона од кованог гвожђа, у тороњу слободно стојеће; звона или шоље за сатове од метала; прављење старих звона са крунама од кованог гвожђа. — Звона у тежини од 300 килогр. на ниже има увек готових на стоваришту.

52

Илустровани ценовници и прорачуни трошка бесплатно и франко.

На миленаарској земаљској изложби у Будимпешти 1896. награђена са великом миленаарском медаљом.

Претплата, огласи, стечајеви и рекламације шаљу се Администрацији и остали рукописи уредништву „Српског Сиона“ у Карловце. За огласе, објаве и стечајеве плаћа се 12 филира од једног реда ситних слова. — Неплаћена писма се не примају. — Рукописи се не враћају.

Штампа: Српске Манастирске Штампарнице у Ср. Карловцима. — 322.